

CODEX DIPLOMATICUS ET EPISTOLARIS REGNI BOHEMIAE

Jedná se o edici listin vázajících se svým obsahem k Českým zemím od roku 805 až do roku 1283.

Snahu o zhotovení této edice, nebo aspoň díla jí podobné, mělo už během 19. století plno historiků. Namátkou si můžeme připomenout Gelasiuse Dobnera nebo Františka Pelcla, který slíbil vyhotovit tzv. Českomoravský diplomatář. Zůstalo pouze však jen u příprav a to i přes to, že František Pelcl měl plnou podporu České královské společnosti nauk. V roce 1831 se František Palacký pokusil o shromáždění všech listin od nejstarších dob až po počátek vlády Karla IV. Navštěvoval různé archívy, kde ručně listiny přepisoval. Nakonec však od záměru upustil pro náročnost a věnoval se sepisování dějin vlasti. Prozatímní náhradou se mělo stát dílo *Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae*. První svazek *Regest*, zahrnující léta 600–1253, vydal v roce 1855 František J. Erben, zbývající tři svazky si vzal pod záštitu Josef Emler, který zpracoval látku až do roku 1346. Ten chtěl své dílo dovést až do roku 1420. Společně se studenty navštěvoval mnoho českých i zahraničních archívů. Záměr se však nezdařil, Josef Emler byl od svého záměru odváděn jinými úkoly. Po smrti Jaromíra Čelakovského, jeho spolupracovníka, se opět snažil dovést dílo ke zdárnému konci. V roce 1898, v roce 100. výročí narození Františka Palackého, Česká královská společnost nauk vynaložila velké náklady, aby bylo dílo konečně dokončeno. Úkol byl svěřen Gustavu Fridrichovi a dílo měl dovést až do roku 1310.

Gustav Friedrich studoval u Jaroslava Emlera, vyučoval na Karlově univerzitě a byl ředitelem Státní archivní školy. Samotnému Friedrichovi se podařilo vydat první dva svazky a jeden sešit svazku třetího. 1. svazek se vázal k létům 805–1197 (doba knížecí) a byl vydán v letech 1904–1907. 2. svazek zahrnuje opisy z let 1198–1230 (doba vládnutí Přemysla Otakara I.), a ten byl vydán v roce 1912. Před svou smrtí v roce 1943 stihl vydat ještě první sešit svazku třetího. Gustav Friedrich si vzal za vzor již existující německý diplomatář *Monumenta Germaniae Historica* (MGH). Děлил látku na dvě části. V první byly zařazeny opisy listin nepochybně pravých. Ve druhé pak podezřelé nebo zcela určitě falešné. Všechny svazky jsou psány latinsky. Listiny jsou řazeny chronologicky. V úvodu je popsán stručně obsah listiny (komu je listina adresována, od koho pochází, doba vyhotovení). Následují pak poznámky o tom, kde se listina dochovala, v jakých edicích byla již publikována nebo o písaři. Součástí jsou i rejstříky, jeden obsahuje jména míst a lidí, druhý obsahuje slova, která jsou nějakým způsobem důležitá pro pochopení a poznání doby.

Po 2. světové válce práce na dokončení edice pokračovali zásluhou Zdeňka Kristena, který působil na Palackého univerzitě v Olomouci. V roce 1962 vydal 2. sešit 3. svazku, který spolu s Friedrichovým 1. sešitem zahrnoval úřednické listiny z období 1231–1240 (období vlády Václava I.). Tyto dva sešity už však neobsahovaly rejstříky. Ty společně s doplňky a falzy zpracoval ve 3. a 4. sešitě Jan Bistřický, vydány byly v letech 2000 a 2002.

Práci na 4. a 5. svazku byli pověřeni Jindřich Šebánek a Saša Dušková, kteří přenesli vydávání diplomatáře na půdu filozofické fakulty brněnské univerzity. Už nedělili listiny na pravé a falešné, ale na tzv. listiny základní (tištěné v plném znění) a listiny doplňkové (tištěné ve výtazích, tzv. „regestech“) 1. sešit 4. svazku shromažďoval materiál úřední povahy z let 1241–1253 (zbytek vlády Václava I.) a byl vydán v roce 1962. Sešit s rejstříky byl vydán v roce 1965. Ve 2. sešitě byly nově publikovány i obrazové přílohy, jako např. album pečeti nebo ukázky písařských rukou (zpracováno rovněž u 3. svazku J. Bistřickým). 5. svazek byl vydán ve 4. sešitech v letech 1974 až 1993 a jsou v něm zahrnuty dokumenty z období 1253–1278 (vláda Přemysla Otakara II.). 3. sešit byl doplňkový (naplnily jej registry listin zejména ve vztahu k rakouským zemím). 4. sešitu se po smrti Jindřicha Šebánka společně se Sašou Duškovou ujal Vladimír Vašků a obsahoval rejstříky.

V roce 2006 byl vydán 1. sešit 6. svazku. Ten zahrnuje léta 1278–1283 a byl zpracován Helenou Krmíčkovou, Jarmilou Krejčíkovou a Zbyňkem Svitákem. Druhý sešit by měl obsahovat rejstříky.

V současné době se pracuje i na 7. svazku, kterého se ujal Dalibor Havel a zahrnuje období vlády Václava II. a Václava III. (1283–1306). 8. svazek by se měl zabývat obdobím 1306–1310. V plánu je i svazek 9., který by měl obsahovat formulářové sbírky, jejichž rozboru se průběžně věnuje Richard Psík.

DÍL	S.	AUTOR	OBDOBÍ	MÍST. V.	ROK V.
I.	1.	G. Friedrich	805 - 1197	Praha	1904 - 1907
II.	2.	G. Friedrich	1198 - 1230	Praha	1912
III.	1.	G. Friedrich	1231 - 1238	Praha	1943
III.	2.	G. Friedrich, Z. Kristen	1238 - 1240	Praha	1962
III.	3.	G. Friedrich, Z. Kristen, J. Bistřický	1231 - 1240	Olomouc	2000
III.	4.	J. Bistřický	1231 - 1240	Olomouc	2002
IV.	1.	J. Šebánek, S. Dušková	1240 - 1253	Praha	1962
IV.	2.	J. Šebánek, S. Dušková	1240 - 1253	Praha	1965
V.	1.	J. Šebánek, S. Dušková	1253 - 1266	Praha	1974
V.	2.	J. Šebánek, S. Dušková	1267 - 1278	Praha	1981
V.	3.	J. Šebánek, S. Dušková	1267 - 1278	Praha	1982
V.	4.	S. Dušková, V. Vašků	1253 - 1278	Praha	1993
VI.	1.	H. Krmíčková, J. Krejčíková, Z. Sviták	1278 - 1283	Praha	2006

Hlaváček I., Kašpar J., Nový R.: Vademecum pomocných věd historických, Praha 1988, str. 495.

Čiklová L.: Vědecké dílo prof. PhDr. Saši Duškové DrSc.. Bakalářská diplomová práce. FF MU Brno. Brno 2009.

CDB I. svazek. Dostupný na: <http://147.231.53.91/src/index.php?s=v&cat=2&bookid=76> (11.3.2011, 17:33)

CDB II. svazek. Dostupný na: <http://147.231.53.91/src/index.php?s=v&cat=2&bookid=77> (11.3.2011, 17:33)